POLITIKEN
Rådhuspladsen 37
DK-1785 København V
Tlf: +45 3311 8511
www.politiken.dk

Indstilling af Frauke Giebner, Emilie Stein og Morten Skjoldager
for det ekstraordinære arbejde med at undersøge effekt og konsekvenser ved samtykkeloven i artikelserien **"Uden samtykke?"**

Foreslået af Anders Bæksgaard, områdechef for Politik, ret og sikkerhed, på vegne af Politikens ledelse.

Uden Samtykke?
Sjældent har der været mere retspolitisk debat end op til indførelsen af samtykkeloven i 2021. Tilhængerne argumenterede for, at loven var en sejr for ligestilling og for de voldtægtsofre, hvis gerningsmænd for ofte gik fri. Kritikerne betragtede loven som problematisk for retssikkerheden.

Fem år senere var debatten fortsat intens. Problemet var bare, at ingen reelt vidste, hvilke konsekvenser loven havde fået for borgernes retssikkerhed – og i særdeleshed for en hel ungdomsgeneration.

Anklagemyndighedens evaluering blev kaldt for "tæt på ubrugelig" af juridiske fagfolk, og en større evaluering lovet af regeringen blev hele tiden udskudt. Og de forskere, der havde udtalt sig offentligt om lovens effekt, havde ikke tilstrækkelig empiri for deres påstande.

Det var på den baggrund, at Frauke Giebner, Emilie Stein og Morten Skjoldager tog et helt usædvanligt journalistisk initiativ: De besluttede selv at skabe det vidensgrundlag, som myndighederne havde forsømt. Ikke blot for at undersøge enkelte sager, men for systematisk at afdække, hvad en af nyere tids mest vidtrækkende strafferetlige reformer faktisk havde betydet.

Journalisterne indledte et samarbejde med forskere fra Aalborg Universitet og udviklede derefter et forskningsdesign, der kunne bruges til både akademisk forskning og undersøgende journalistik. De identificerede samtlige endelige voldtægtsdomme fra danske domstole i 2018 og 2024 – før og efter samtykkeloven – og skaffede aktindsigt i mere end 300 domme. Hver sag blev minutiøst gennemgået og kodet efter knap 100 faktorer. Resultatet var et enestående datagrundlag, som gjorde det muligt at undersøge lovens konsekvenser med en systematik og dokumentation, der hidtil havde manglet i den offentlige debat.

Men journalisterne stoppede ikke ved tallene. Via en lang række omfattende interviews med voldtægtsofre, dømte, politifolk, forsvarsadvokater, anklagere, dommere og forskere kunne journalisterne afdække de menneskelige og retssikkerhedsmæssige konsekvenser, som statistikken var udtryk for.

Journalisternes grundforskning blev forvandlet til en artikelserie, som i sjælden høj grad blev læst, delt og debatteret i offentligheden. Med næsten et års vedholdende arbejde løftede de tre journalister en opgave, som samfundets egne institutioner ikke havde løst. De skabte ny viden, gjorde den tilgængelig for offentligheden og gav politikere, retsvæsen og borgere et langt stærkere grundlag for en nødvendig demokratisk debat.

»Uden samtykke?« er dermed mere end en fremragende og usædvanligt gennemarbejdet artikelserie. Den er et eksempel på undersøgende journalistik, der ikke blot kontrollerer magtens beslutninger, men selvstændigt frembringer den viden, som et oplyst demokrati behøver for at kunne tage selvstændig stilling til et af dette årtis mest omdiskuterede lovgivninger.

For den indsats fortjener Frauke Giebner, Emilie Stein og Morten Skjoldager årets Cavlingpris.